

การวิเคราะห์การสร้างงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย : กรณีศึกษา พิเชษฐ กลั่นชื่น

An Analysis of the Creativity of Thai Contemporary Dance :
A Case study of Pichet Klunchun

นพพล จำริญทอง

วิทยานิพนธ์นิสิตปริญญาโท คณะศิลปดนตรีและการแสดง
สาขานาฏศิลป์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์การสร้างงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย : กรณีศึกษาพิเชษฐ กลั่นชื่น" เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ ได้แก่ 1. ศึกษาแนวคิดและเจตคติที่มีต่อการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น 2. ศึกษาหลักการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น ทั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาด้านข้อมูลจากการแสดงผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น 2 เรื่อง ได้แก่ "อุยฉาย" และ "I Am a Demon" การวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบแนวคิดจากทฤษฎีนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ร่วมสมัย

ผลการศึกษาพบว่า ประสพการณ์การฝึกฝนนาฏศิลป์ไทยชนบจาร์ต ศิลปะการแสดงแบบตะวันตก และประสพการณ์การเล่งงานของศิลปินระดับนานาชาติ มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น ทั้งในด้านแนวคิดและเจตคติ ผลงานของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น เป็นการนำเสนอนาฏศิลป์ไทยแบบชนบจาร์ต ด้วยแนวคิดศิลปะการแสดงแบบตะวันตก สำหรับเจตคติที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ เกิดจากเจตคติเรื่องนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย รวมทั้งคุณสมบัติของศิลปินนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ที่ต้องมีพื้นฐานมาจากนาฏศิลป์ไทย สำหรับหลักการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยนายพิเชษฐ กลั่นชื่น ให้ความสำคัญกับนาฏศิลป์ไทยชนบจาร์ตเป็นอย่างยิ่ง นายพิเชษฐ กลั่นชื่น เชื่อว่าความงามเชิงสุนทรียภาพแต่เพียงอย่างเดียวไม่สามารถดึงดูดความสนใจจากผู้ชมรุ่นใหม่ได้ จึงสร้างสรรค์รูปแบบนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่เน้นการสื่อสารความคิดแบบศิลปะการแสดงสากล โดยใช้รูปแบบการเล่าเรื่องตามลักษณะศิลปะการแสดงแบบตะวันตก ด้วยการสร้างความไม่คุ้นเคยให้กับสิ่งที่คุ้นเคย เพื่อกระตุ้นให้ผู้ชมเกิดการตั้งคำถามและกลับไปชมหรือศึกษานาฏศิลป์ไทยชนบจาร์ตอีกครั้ง

คำสำคัญ : นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย

Abstract

This qualitative research aims 1) to study concept and attitude towards Pichet Klunchuen's creation of contemporary Thai dance and 2) to study Pichet Klunchuen's creation principles of contemporary Thai dance. This study is conducted based on theories of Thai dance and contemporary dance through 2 pieces of Pichet's work including "Chui Chai" and "I Am a Demon".

The findings show that experience in traditional Thai dance, western style of performing art, and experience in interpreting works of world-class artists play important role in Pichet Klunchuen's creation of contemporary Thai dance in terms of concept and attitude. His works present traditional Thai dance through western concept of performing art. Attitude of contemporary Thai dance has a great impact on his creation. This includes qualifications of contemporary Thai dancer which must be skillful and relying mostly on the basic knowledge and skill of Thai dance. For the creation principle, Pichet Klunchuen emphasizes mostly on traditional Thai dance. He believes that aesthetic beauty purely is not enough for attracting audiences of new generation; therefore, he creates new style of contemporary Thai dance highlighting the expression of universal performing art concept based on western style of defamiliarization to arouse the audience to question the work and then returning to watch or to examine the traditional Thai dance.

Keyword : Contemporary Thai Dance

บทนำ

นาฏศิลป์ร่วมสมัยคือรูปแบบหนึ่งของการเดินรำเพื่อให้ศิลปินค้นพบการเคลื่อนไหวของตนเองจากการฝึกทักษะจนก่อให้เกิดเป็นการเดินรำที่เป็นธรรมชาติและผ่อนคลายรวมทั้งสามารถนำเสนอแนวความคิดและมุมมองผ่านร่างกายทุกส่วน ซึ่งเคลื่อนไหวผสมผสานประสานกันอย่างกลมกลืนคำว่า "ร่วมสมัย" เป็นศัพท์ที่ราชบัณฑิตยสถานบัญญัติขึ้นเพื่อใช้แทนคำภาษาอังกฤษว่า "Contemporary" (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542,) ในทางนาฏศิลป์นั้นงานร่วมสมัยอาจหมายถึงรูปแบบการนำเสนอที่ไม่เคยมีแบบอย่างมาแต่ดั้งเดิมหรือตามแบบโบราณก็ได้

การคิด การออกแบบ และการสร้างให้เป็นนาฏกรรมร่วมสมัยนั้น เกิดขึ้นจากหลายวิธีการเช่น คิดสร้างแบบกลิ้งไอจาร์ตเดิม โดยการปรับปรุง ประยุกต์และนำเสนอให้เกิดใหม่ รูปแบบใหม่คิดสร้างแบบผสมผสานความหลากหลายทางนาฏกรรมของแต่ละชนชาติ โดยการหยิบยืมความโดดเด่น เอกลักษณ์พิเศษทางวัฒนธรรมด้านการแสดง คิดสร้างแบบการผสมผสานความหลากหลายของศาสตร์นานาแขนงเข้าเป็นหนึ่งเดียว เช่น การละคร มหรสพ มายากล กายกรรม ทัศนศิลป์ การดนตรี คิดสร้างแบบปรากฏการณ์ใหม่อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน

คำว่า "ร่วมสมัย" ในทางการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ไทยเกิดขึ้นตามอิทธิพลของความคิดในสังคมในแต่ยุคสมัย มีเกิดทั้งรูปแบบการแสดงใหม่ ๆ และรูปแบบของการที่อนรำที่ปรากฏตั้งแต่รัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา ในปัจจุบันคำว่า "ร่วมสมัย" ถูกกำหนดด้วยเทคนิค วิธีการนำเสนอทำให้เข้าใจกันว่าผลงานร่วมสมัยในประเทศไทยต้องเป็นแบบการผสมผสานไทยและตะวันตกเป็นการทำงานตามกระแสวัฒนธรรมในโลกโลกาภิวัตน์ซึ่งทำให้เกิดการขาดความเข้าใจและทำให้กลุ่มผู้ชมไม่เข้าใจแนวทางการสร้างงานศิลปะร่วมสมัยเกิดปัญหาทั้งความเข้าใจของผู้สร้างสรรค์และผู้ชม ผลงานร่วมสมัยถูกสร้างเพื่อสะท้อนเรื่องราวความคิดในเวลาหนึ่งด้วยบริบททางสังคม วัฒนธรรม ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในระยะเวลาหนึ่ง ถูกกำหนดด้วยทอดในหลากหลายเทคนิค วิธีการ ที่ต้องการสื่อสารบนเวที

นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย เป็นการผสมผสานระหว่างนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์ชนิดอื่นๆ ซึ่งดำเนินมาเป็นเวลานานเพราะประเทศไทย เป็นเมืองเปิดมีเสรีภาพในการแสดงออกทางศิลปะ การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยเกิดจากความต้องการการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการแสดงของนาฏยศิลป์ โดยได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปและความเมื่อนายในกรอบแนวความคิด กรอบข้อกำหนดของนาฏศิลป์ไทยในแบบดั้งเดิม ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างสรรค์รูปแบบการแสดงขึ้นมาใหม่และอาจมีหลายรูปแบบหรือมีรูปแบบเฉพาะตนเพียงอย่างเดียว (สิริพร ศรีซาลคม, 2543, หน้า 13) ลักษณะท่วงท่า ลีลาการรำแบบร่วมสมัยนั้น ผู้รำมักออกท่าทางให้เกินเลยจากจุดสมดุลของการทรงตัว คือแกนของลำตัวตลอดจนงอและเหยียด อันเป็นหลักของการทรงตัวให้สง่างาม แต่ผู้รำไทยแบบกึ่งดุลจะพยายามหนีจากแบบแผนรำไทยที่

จำเจกับตำแหน่งของวง เหลี่ยม และลำตัวที่ค่อนข้างจะจำกัดและตายตัวแต่ไม่ถึงกับลบล้างหลักการเดิม อย่างไรก็ตามการรำเกินจุดนี้ยังคงหลักการของการรำไทยอยู่เพียงแต่ลดความตายตัวของวงเหลี่ยม ลำตัวและการเคลื่อนไหวให้มีอิสระมากขึ้น (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2547, หน้า 599)

ในช่วงระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทย มีผลงานด้านนาฏศิลป์ร่วมสมัยอย่างต่อเนื่องนาฏศิลป์ร่วมสมัยสะท้อนอะไรได้บ้างทำให้เข้าใจอะไรได้บ้างเป็นเหตุผลให้เกิดศิลปินที่ต่อต้านท้าทายมองเห็นเนื้อใน (แก่น) ของนาฏศิลป์ไทยแบบศิลปะการใช้ร่างกายในการสื่อสาร ศิลปินบางท่านพยายามผสมผสานนาฏศิลป์ไทยกับเทคนิค หรือวิธีการนำเสนออื่น ๆ ทั้งศิลปะการเต้นรูปแบบต่าง ๆ ดนตรีสื่อผสม ฯลฯ นายพิเศษฐ กลั่นชื่น เป็นนักรำไทย โดยศึกษาการเต้นโขนจากครูไชยยศ คุ่มมณี ด้วยความสามารถด้านการแสดงละครสมัยใหม่ การกำกับการแสดง และความรู้ด้านการวิเคราะห์ ศึกษารูปแบบการละครตะวันตกและด้วยความต้องการแสวงหาสิ่งใหม่ ท้าทายจึงเป็นศิลปินด้านการเต้นโขนในประเทศไทยคนแรกที่เริ่มรื้อและสร้าง แสวงหาหัวใจของการเต้นโขน และมีเป้าหมายเพื่อนำวัฒนธรรมแบบประเพณีสามารถอยู่ได้ในสังคมปัจจุบันทำอย่างไรให้ผู้ชมในยุคปัจจุบันที่อยู่วัฒนธรรมการแสดงสมัยใหม่ และการแสดงบันเทิง กลับมาเรียนรู้ และทำความเข้าใจในวัฒนธรรมของตนเองได้ นายพิเศษฐ กลั่นชื่นจึงตั้งคำถามและแสวงหาคำตอบด้วยการสร้างงานอย่างจริงจังตั้งแต่ พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา

นายพิเศษฐ กลั่นชื่น เริ่มการทำงานของตนเอง จากปัญหาเหล่านี้คือ ทำไมเราไม่เข้าใจภาษาในงานศิลปะของเรา ศิลปินงานด้านร่วมสมัยบางกลุ่มเข้าใจตัวเองผิดคิดว่าต้องทำให้ยาก ศิลปินบางกลุ่มไม่เคยฝึกฝนอย่างต่อเนื่องในงานศิลปะ เราเข้าใจผิดเรื่องคนดูว่าเขาไม่ดูงานศิลปะ กำลังหารหัส (code) ใหม่อยู่ ในความเห็นของนายพิเศษฐ กลั่นชื่นคิดว่านาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยนั้นล้าหลังมาก โดยเฉพาะการเต้น (Dance) ศิลปินไทยกำลังเรียนรู้จุดเริ่มต้นที่คนอื่นเขาได้ผ่านแล้วไม่ใช่อะไรใหม่ วงการนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยเพิ่งเริ่มต้น ในการเรียนภาษาสากลเท่านั้นเอง (พิเศษฐ กลั่นชื่น, 2550, หน้า 8) จึงได้เกิดศิลปินผู้ท้าทายและกล้าฉีกกฎของการเต้นสมัยใหม่ที่มีรากจากนาฏศิลป์ไทยโดยเฉพาะโขน ซึ่งนับว่า นายพิเศษฐ กลั่นชื่นเป็นผู้เชื่อมภาษาในนาฏศิลป์ไทยให้สามารถสื่อสารได้อย่างสากล ในขณะที่เดียวกันงานที่สร้างนั้นก็ยังคงรักษาแก่นแท้ของความคิด ความเชื่อจารีต ของวัฒนธรรมได้ อีกทั้งยังเป็นงานร่วมสมัยที่สามารถผลักดันให้นาฏศิลป์ไทยดำรงอยู่ในปัจจุบัน กับผู้ชมทุก ๆ กลุ่มในโลก

การแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยในปัจจุบัน มีลักษณะแตกต่างกันไปตามยุคสมัย ตามแนวความคิดอันเป็นพื้นฐานของความรู้ ความเข้าใจ ซึ่งรวมถึงวิธีการและขั้นตอนของกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปินไทยที่มีความรู้ความสามารถในการสร้างงานด้านการแสดง ได้มีพัฒนาการไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดแนวทางการนำเสนอรูปแบบและลักษณะของการแสดงที่มีความหลากหลาย ทั้งยังมีวิธีการดำเนินงานและหลักการทางทฤษฎีอย่างชัดเจนและมีคุณภาพมากขึ้น

นายพิเชษฐ กลั่นชื่น นับเป็นศิลปินไทยอีกคนหนึ่งที่มีมุ่งมั่นพัฒนารูปแบบและลักษณะการแสดงในแนวทางนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยอย่างโดดเด่น ดังจะเห็นได้จากการทำงานศิลปะวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทั่งวงวัฒนธรรม ซึ่งมีหน้าที่หลักในการดูแลและส่งเสริมการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัย ได้มอบรางวัลศิลปินศิลปาธรแก่นายพิเชษฐ กลั่นชื่น ในฐานะศิลปินด้านการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่มีผลงานดีเด่นและมีชื่อเสียง นอกจากนั้น นายพิเชษฐ กลั่นชื่น ยังได้รับรางวัล Routes E.C.F. Princess Margriet Award for Cultural This Word City 2008 จากประเทศเนเธอร์แลนด์ซึ่งจัดโดยกองทุนวัฒนธรรมยุโรปอีก นายพิเชษฐ เป็นนักแสดงที่ดีมาก การแสดงของเขาสามารถดึงดูดผู้ชมให้สนใจได้อย่างสมบูรณ์ ด้วยพลังในการแสดงออก สมาธิและรูปร่าง ทำให้การเต้นเดี่ยวของนายพิเชษฐ สมบูรณ์ในตัวของมันเองและในระยะเวลากว่า 15 ปี ที่ นายพิเชษฐ กลั่นชื่นได้มุ่งสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ร่วมสมัยด้วยหลักการทำงานที่ชัดเจนและมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ซึ่งอาศัยกระบวนการทางความคิดอย่างมีลำดับขั้นตอนในการทำงานที่ประสบความสำเร็จ พรรณันดำรง (พิเชษฐ กลั่นชื่น, 2550, หน้า 46) กล่าวถึงงานของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น ว่า นายพิเชษฐ มีหนทางในการศึกษา ค้นหาและสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ของตนเองที่แตกต่างไปจากคนเรียนนาฏศิลป์คนอื่น ๆ ความแตกต่างของ นายพิเชษฐเป็นสิ่งน่าตื่นเต้นเพราะความแตกต่างอันนี้ทำให้นาฏศิลป์ไทยกลับมามีชีวิตชีวา นายพิเชษฐมีศรัทธาและภูมิใจกับการเป็นนาฏศิลป์ไทย เพียงแต่ นายพิเชษฐ ค้นหาหนทางใหม่ที่จะร่ายรำ นายพิเชษฐ กลั่นชื่น ตั้งคำถามวิเคราะห์สิ่งที่เรียนรู้ ผักผ่อนและเลือกที่จะเป็นอิสระจากกรอบเก่า งานรำ-เต้นของนายพิเชษฐ เป็นงานใหม่ที่คนไทยยังไม่คุ้นเคยมาก่อน เส้นทางของ นายพิเชษฐ เป็นเส้นทางโดดเดี่ยว ต้องการวินัย สมาธิ และเวลา

นายพิเชษฐ กลั่นชื่น ได้เรียนรู้ทางด้านกรำไทยแบบชนบทจารีตจากผู้เชี่ยวชาญในการศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การฝึกหัดโขนตามระเบียบแบบแผนจากผู้เชี่ยวชาญจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากรและยังได้รับทุนไปศึกษาต่อทางด้านกรำที่ประเทศสหรัฐอเมริกาทำให้ผลงานของ นายพิเชษฐ กลั่นชื่นมีความหลากหลาย มีเอกลักษณ์ในมุมมองใหม่ๆ อยู่เสมอ จากผลงานการสร้างสรรคนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น นั้น มีผลงาน 2 เรื่อง มีลักษณะร่วมที่โดดเด่น กล่าวคือ มีลักษณะการเคลื่อนไหวที่มีพื้นฐานจากนาฏศิลป์ไทย ประเภทโขนเป็นหลัก มีการเลือกใช้การเคลื่อนไหวแบบรำไทยมาผสมผสานกับหลักการและวิธีการนำเสนอแบบตะวันตกในเรื่องของการตีความใหม่เช่นเดียวกัน ได้แก่ เรื่องอุชฌาย และ I Am a Demon การแสดงทั้งสองเรื่องนี้ต่างได้นำไปจัดแสดงมาแล้วทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งได้รับการชื่นชมอย่างยิ่งโดยเฉพาะเมื่อนำไปแสดงยังต่างประเทศ

จากข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในเมืองไทย ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาวิธีการสร้างงานการแสดงของ นายพิเชษฐ กลั่นชื่น อันจะสามารถเข้าใจถึงขั้นตอนและกระบวนการสร้างงานอย่างมีคุณภาพของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น ได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาจากชุดการแสดงอุชฌาย และ I Am a Demon ซึ่งงานทั้งสองชิ้นเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการแสดงโขน นำตัวละครยักษ์โนน

มาตีความใหม่ผ่านการออกแบบท่าเต้น แนวคิดในการนำเสนอ รวมถึงองค์ประกอบต่างๆในการแสดง ประกอบกับผู้วิจัยมีพื้นฐานจากการรำไทยและโขน จึงมีความสนใจการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่มีการพัฒนามาจากการรำไทยและโขนของ นายพิเชษฐ กลั่นชื่น เพื่อให้เข้าใจความคิดและข้อสรุปลักษณะของวิธีการสร้างงานการแสดงของ นายพิเชษฐ กลั่นชื่น เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ศึกษานาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดและเจตคติที่มีต่อการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของ นายพิเชษฐ กลั่นชื่น
2. เพื่อศึกษาหลักการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของ นายพิเชษฐ กลั่นชื่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยมีขั้นตอน ดังนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พิจารณาเนื้อหาในด้านนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์ร่วมสมัย นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย การแสดงและกำกับการแสดง
- 1.2 การสัมภาษณ์ศิลปินที่เลือกศึกษาคือ นายพิเชษฐ กลั่นชื่น ร่วมกับการสัมภาษณ์อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการแสดง
- 1.3 ศึกษาผลงานการแสดงของศิลปินจากภาพบันทึกการแสดงสดจากวีดิทัศน์
- 1.4 นำข้อมูลข้อ 1.1-1.3 มาวิเคราะห์และประมวลผลเป็นหลักการสร้างสรรค์ผลงานของ นายพิเชษฐ กลั่นชื่น
- 1.5 ดำเนินการจัดทำรูปเล่มรายงานการวิจัย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งได้ดังนี้

- 2.1 แบบสัมภาษณ์ (1) แบบสัมภาษณ์ศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงาน
- 2.2 แบบสัมภาษณ์ (2) แบบสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มผู้ร่วมงาน กลุ่มผู้อำนวยการทางด้านทักษะนาฏศิลป์ร่วมสมัยและกลุ่มผู้อำนวยการทางด้านทักษะนาฏศิลป์ไทย
- 2.3 แบบประเมินเครื่องมือวิจัย (แบบสัมภาษณ์) โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปะการแสดงร่วมสมัย

3. อุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย แบ่งได้ดังนี้

- 3.1 เอกสาร หนังสือ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 3.2 เครื่องบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์บุคคล
- 3.3 ภาพบันทึกการแสดงสดในรูปแบบวีดิทัศน์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- 3.4 เครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับการจัดทำรูปเล่มรายงานการวิจัย

4. วิธีการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง สรุปเป็น

- 4.1 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย
- 4.2 ผู้วิจัยออกแบบสัมภาษณ์ ศิลปินโดยตรงและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 4.3 ผู้วิจัยส่งแบบสัมภาษณ์เพื่อขอรับการประเมินเครื่องมือวิจัย จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปะการแสดงร่วมสมัยจำนวน 2 ท่าน
- 4.4 ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเทปบันทึกภาพการแสดงและจากภาพถ่ายโดยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ
- 4.5 ผู้วิจัยบันทึกการสัมภาษณ์บุคคลข้อมูลกับศิลปินโดยตรง
- 4.6 ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลจากแบบการสัมภาษณ์จากบุคคลแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อให้งานวิจัยมีความชัดเจนและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาทำการวิเคราะห์วิธีคิดและกระบวนการสร้างงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย นายพิเชษฐ กลั่นชื่น ในการแสดงชุดชอุยฉาย และ I Am a Demon ดังนี้

5.1 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูล จากเอกสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูลคือเลือกศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ซึ่งเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) วิธีการวิเคราะห์โดยการสังเกต (Observation Analysis) และวิธีการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis)

5.2 ผู้วิจัยศึกษา และเทียบเคียงแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

5.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และจากการเก็บข้อมูลที่ได้จากการบันทึกภาพนิ่งเทปบันทึกภาพการเคลื่อนไหว ภาพถ่ายและการจดบันทึกจากบุคคลข้อมูล เพื่อศึกษาถึงการวิเคราะห์วิธีคิดและกระบวนการสร้างงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย นายพิเชษฐ กลั่นชื่น ในการแสดงชุดชอุยฉายและ I Am a Demon

5.4 ผู้วิจัยนำผลของการเก็บข้อมูลที่ได้จากการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมใน Pichet Klunchun Dance Company มาวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อสรุปด้าน

แนวคิดและเจตคติ และหลักการสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของนาย พิเชษฐ กลั่นชื่น ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

5.5 นำผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1-4 มาประมวลผลและสรุปเป็นการวิเคราะห์แนวคิดและเจตคติ และหลักการสร้างงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย นาย พิเชษฐ กลั่นชื่น จากการแสดงชุดอุชฌาย และ I Am a Demon

6. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ มีรายละเอียด ดังนี้

6.1 ผู้ชำนาญการทางด้านทักษะนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยในประเทศไทยมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี และเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในระดับสากลมีผลงานประจักษ์ชัดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

6.2 ผู้ชำนาญการทางด้านทักษะนาฏศิลป์ร่วมสมัย ในระดับสากลมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี และเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในระดับสากล

6.3 ผู้ชำนาญการทางด้านทักษะนาฏศิลป์ไทยมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี

6.4 กลุ่มผู้ร่วมงานกับ นายพิเชษฐ กลั่นชื่น ในด้านการแสดงต่าง ๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. การวิจัยดังกล่าวเป็นการนำร่องทางการวิจัยนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยที่ศึกษาจากนาฏศิลป์ชาวไทย ซึ่งนำผลดังกล่าวไปเป็นแนวทางต่อการค้นคว้าในลักษณะเดียวกันต่อไป
2. เป็นการเพิ่มเอกสารทางวิชาการและตำราทางด้านนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย
3. สามารถนำผล วิเคราะห์ มาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์

ผลการวิจัย

1. แนวคิดและเจตคติที่มีต่อการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น พบว่า

1.1 แนวคิด (concept) นายพิเชษฐ กลั่นชื่น สร้างสรรค์งานโดยมีพื้นฐานแนวคิดมาจากนาฏศิลป์ไทยชนบจาวีรุต แต่นำเสนอด้วยแนวคิดศิลปะการแสดงแบบตะวันตก ได้แก่ การกำหนดโครงเรื่องและโครงสร้าง การเลือกตัวละคร การเลือกแนวคิดหลัก (Theme) ศิลปะการเจรจาและบทสนทนา และการใช้ดนตรี

1.1.1 สำหรับการแสดงเรื่อง อุชฌาย พบแนวคิดที่มีต่อการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ดังนี้ ด้านโครงเรื่องและโครงสร้าง มีการนำเสนอแบบเปิดเรื่อง พัฒนาเรื่อง และปิดเรื่อง แบบการละครตะวันตก แต่การเล่าเรื่องจะเป็นการผสมระหว่างนาฏศิลป์ไทย

และนาฏศิลป์สากล (บัลเลต์) และการเต้นร่วมสมัย (Contemporary Dance) ในด้านตัวละคร พิเชษฐ ใช้ตัวละคร เบญจกาย จากวรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอน นางลอย ในฉากที่ต้องแปลง ภายเป็นนางสีดา ตามคำบัญชาของทศกัณฐ์ เป็นตัวละครหลัก ซึ่งในทางนาฏศิลป์ไทยจะเรียก การรำรำของตัวละครที่แปลงกายแล้วเพื่อชื่นชมความงามของตนเองว่าดูฉาย ในด้านแนวคิด การแสดงชุดนี้ต้องการนำเสนอเรื่องการเปลี่ยนแปลง ทั้งการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย และ นาฏศิลป์ไทย ที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันมาตลอด ตั้งแต่สมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ถึงปัจจุบัน ใน ด้านศิลปะการเจรจาและบทสนทนา พบว่ามีการใช้บทสนทนาจากบทพระราชนิพนธ์ในพระบาท สมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ที่ปรับปรุงขึ้นใหม่โดยกรมศิลปากร สลับกับบทสัมภาษณ์ของ ประชาชนเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อตัวละคร นางสีดา จากเรื่องรามเกียรติ์ และด้านดนตรี มี แนวคิดในการผสมผสานระหว่างดนตรีไทยตามชนบ ดนตรีร่วมสมัย (Contemporary Music)

ภาพที่ 1 การนำเสนอช่วงที่ 1 ช่วงรัชกาลที่ 1-4 ตามแบบชนบจาวรีต
ที่มา : ภาพบันทึกการแสดงสดของ นายพิเชษฐ กลั่นชื่น

ภาพที่ 2 การนำเสนอช่วงที่ 2 ช่วงรัชกาลที่ 5-7

การผสมผสานระหว่างนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์สากล
ที่มา : ภาพบันทึกการแสดงสดของ นายพิเชษฐ กลั่นชื่น

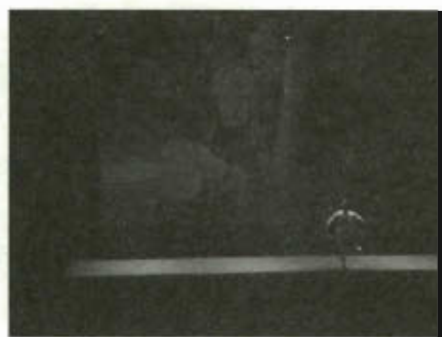

ภาพที่ 3 การนำเสนอช่วงที่ 3 ช่วงรัชกาลที่ 8 ถึงปัจจุบัน
การแสดงแบบนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย
ที่มา : ภาพบันทึกการแสดงสดของ นายพิเชษฐ กลั่นชื่น

1.1.2 สำหรับการแสดงเรื่อง I Am a Demon พบแนวคิดที่มีต่อการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ดังนี้ด้านโครงเรื่องและโครงสร้าง มีการนำเสนอแบบเปิดเรื่อง พัฒนาเรื่อง และปิดเรื่อง แบบการละครตะวันตกโดยนำเสนอการฝึกนาฏศิลป์โขนยักษ์ ตั้งแต่ขั้นพื้นฐานไปจนถึงขั้นสูง สลับกับการฉายวีดิทัศน์บทสัมภาษณ์ครูไชยยศ คุ้มมณี ครูผู้ฝึกสอนนาฏศิลป์โขนยักษ์ให้แก่ นายพิเชษฐ กลั่นชื่น ในสมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ นอกจากนั้นยังฉายวีดิทัศน์ความคิดเห็นของ รองศาสตราจารย์พรรัตน์ ดำรุง นักวิชาการด้านศิลปะการแสดงร่วมสมัยที่มีต่อผลงานของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น รวมทั้งบทสัมภาษณ์ของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น เอง ในด้านตัวละคร พบว่า นายพิเชษฐ ใช้ตัวเองเป็นตัวละครหลักของเรื่อง โดยกล่าวถึงประวัติชีวิตในการฝึกโขนยักษ์ตามขนบจารีตจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องโขนยักษ์ ซึ่งต่อมาหันมาสนใจสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย จนถูกมองว่าเป็นยักษ์ หรือ ตัวร้าย หรือ ผู้ทำลายนาฏศิลป์ไทย ในด้านแนวคิด พบว่า การแสดงชุดนี้ต้องการสื่อเรื่อง ความเคารพ เทิดทูนครูไชยยศ คุ้มมณี หลังจากที่ท่านเสียชีวิตและต้องการแสดงความเคารพ ยกย่องนาฏศิลป์ไทยขนบจารีต และต้องการนำเสนอแนวคิดเรื่องการถูกตัดสินจากสายตาของผู้ชมสายอนุรักษนิยมบางส่วนว่า การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยในแนวทางของเขาว่าเป็น "ยักษ์" หรือ ผู้ทำลายนาฏศิลป์ไทย ในด้านศิลปะการเจรจาและบทสนทนาพบว่า มีการกำหนดให้ตนเองพูดกับผู้ชมโดยตรง และบทสัมภาษณ์ที่ปรากฏขึ้นจ่อวีดิทัศน์และในด้านดนตรีมีการใช้เพลงตามขนบเท่านั้น

ภาพที่ 4 การเตรียมความพร้อมก่อนฝึกโยนยักษ์
ที่มา : ภาพบันทึกการแสดงสดของ นายพิเชษฐ กลั่นชื่น

ภาพที่ 5 การฝึกแม่ท่าโยนยักษ์
ที่มา : ภาพบันทึกการแสดงสดของ นายพิเชษฐ กลั่นชื่น

ภาพที่ 6 การฝึกการใช้อาวุธ
ที่มา : ภาพบันทึกการแสดงสดของ นายพิเชษฐ กลั่นชื่น

ภาพที่ 7 การรำตีบทเข้ากับบทเพลง
ที่มา : ภาพบันทึกการแสดงสดของ นายพิเชษฐ กลั่นชื่น

1.2 เจตคติ (Attitude) ที่มีต่อการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น นั้นพบว่า เกิดจากเจตคติเกี่ยวกับการให้คำนิยามคำว่า “นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย” และ การฝึกหัดนาฏศิลป์ของไทย

1.2.1 การนิยามคำว่า “นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย” ของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น นั้น นับว่าสะท้อนเจตคติของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น อย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ เมื่อเขาคิดว่านาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย ควรจะมีลักษณะเช่นไร ก็จะมีผลต่อแนวคิดและหลักการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น

นายพิเชษฐ กลั่นชื่น นิยามคำว่า “นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย” คือ รูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ไทยที่สะท้อน หรือบอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยปัจจุบัน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงตามสภาพสังคมด้วย ดังนั้น ผลงานสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น จึงเป็นการพยายามเชื่อมโยงนาฏศิลป์ไทยให้เข้ากับสังคมร่วมสมัย ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

การนิยามของนายพิเชษฐ กลั่นชื่นนี้ สอดคล้องกับการนิยามของศิลปินในสายศิลปะการแสดงร่วมสมัยหลายท่าน เช่น นายนิกร แซ่ตั้ง ศิลปินศิลปะอาธร สาขาศิลปะการแสดง รวมทั้งศิลปินที่เคยร่วมงานกับนายพิเชษฐ เช่น นางสาวจุฬาลักษณ์ เอศววัฒน์ สำหรับศิลปินในนวนาฏศิลป์ชนบทจารีตนั้น พบว่า ศิลปินบางส่วน ยอมรับแนวคิดในการสร้างสรรค์ของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น ที่นำเอานาฏศิลป์แบบดั้งเดิมมาตีความและสร้างสรรค์ใหม่ แต่ศิลปินในแนวนี้บางส่วนกลับไม่เห็นด้วยกับการสร้างสรรค์ในแนวทางข้างต้น

1.2.2 การหัดนาฏศิลป์ของไทย เนื่องจากนายพิเชษฐ กลั่นชื่นมี เจตคติว่า ศิลปินนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยต้องมีพื้นฐานนาฏศิลป์ไทยชนบจาร์ตที่ดี ก่อนที่ไปดัดแปลง ปรับปรุง สร้างสรรค์ ใหม่ เพราะการรำ การเต้น แบบชนบเป็นรากฐานสำคัญอันเป็นประโยชน์ ในการนำไปสู่การเป็นศิลปินในระดับสากล สอดคล้องกับความเห็นของศิลปินทางด้านศิลปะการ แสดงร่วมสมัยระดับโลกอย่าง นางเชน ชู ตัง (Chen Shu-Gi Tung) อดีตหัวหน้าสาขานาฏศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปะแห่งไทเป(Taipei University of Arts)อดีตนักแสดงนำของคณะคลาวด์เกทท์ ที่กล่าวว่า การสร้างงานของนายพิเชษฐ กลั่นชื่นนั้นนำสนิ์คล้ายกับการสร้างงานของนายหลิน เว่ย-หมิน คือ การนำงานในรูปแบบประเพณี มาพัฒนาให้เป็นงานร่วมสมัย

ตามเจตคติของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น ศิลปินต้องฝึกนาฏศิลป์ของไทย เบื้องต้น ได้แก่ การเดินเส้า การรำแม่บทใหญ่ ควบคู่กับการฝึกนาฏศิลป์สากล ได้แก่ การใช้ร่างกาย (movement) การบริหารร่างกายก่อนการฝึกซ้อม

2. หลักการสร้างงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น

2.1 หลักการนาฏยประดิษฐ์ของนายพิเชษฐ กลั่นชื่นจากการศึกษาตามแนวคิด นาฏยประดิษฐ์

2.1.1 การแสดงชุด "อุยฉาย" นายพิเชษฐ กลั่นชื่น ใช้หลักการนาฏย ประดิษฐ์แบบผสมหลายนาฏยจาร์ต กล่าวคือ มีการนำหลักการของนาฏศิลป์ไทยชนบจาร์ต ผสม ผสานกับนาฏศิลป์ตะวันตก (บัลเลต์) การเต้นร่วมสมัย (Contemporary Dance) และการเล่าเรื่อง แบบละครตะวันตก

2.1.2 การแสดงชุด "I Am a Demon" ใช้หลักการนาฏยประดิษฐ์แบบ ผสมหลายนาฏยจาร์ต กล่าวคือ มีการนำหลักการของนาฏศิลป์ไทยชนบจาร์ต ผสมผสานกับการเล่า เรื่องแบบละครตะวันตก ประเภทละครเชิงสารคดี (Documentary Theatre)

2.2 หลักการกำกับการแสดงของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น จากการศึกษาตาม แนวคิดการกำกับการแสดง

2.2.1 การแสดงชุด "อุยฉาย" นายพิเชษฐ กลั่นชื่น ใช้หลักการการ กำกับการแสดงดังนี้

2.2.1.1 การเลือกและตีความ พบว่า นายพิเชษฐ กลั่นชื่น นำ วรรณคดีไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอน นางลอย มาตีความใหม่

2.2.1.2 การสร้างสรรค์ใหม่ พบว่า นายพิเชษฐ กลั่นชื่น ได้ นำนาฏศิลป์ไทยมาผสมผสานกับนาฏศิลป์แบบตะวันตก โดยใช้วิธีเล่าเรื่องแบบการศิลปะการ ละครที่เกิดจากการตีความใหม่จากตัวบทวรรณคดีของไทย

2.2.1.3 การทำงานร่วมกับฝ่ายดนตรี นาฏศิลป์ ผู้ออกแบบ ช่างเทคนิค พบว่า เนื่องจากนายพิเชษฐ กลั่นชื่นต้องการนำเสนอแนวคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงทาง

สังคมและนาฏศิลป์ไทย ดังนั้น จึงกำหนดให้ฝ่ายดนตรี นาฏศิลป์ ผู้ออกแบบ และช่างเทคนิค นำเสนอตั้งแต่งงานขนบประเพณีไปสู่การนำเสนอแบบร่วมสมัยในการแสดงชุดนี้

2.2.1.4 การนำเสนอ พบว่า นายพิเชษฐ กลั่นชื่น นำเสนอผลงานเรื่องนี้ โดยมีกลุ่มผู้ชมเป้าหมายเป็นชาวต่างชาติเป็นหลัก เพื่อสื่อสารกับผู้ชมร่วมสมัยให้ย้อนกลับไปศึกษางานแบบดั้งเดิม นอกจากนั้นการแสดงชุดอุยฉายนี้ ยังได้นำกลับมาแสดงอีกหลายครั้งในประเทศไทยแต่ได้ปรับเปลี่ยนรายละเอียดบางอย่างให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคม ณ ขณะที่เปิดการแสดงแต่ละครั้ง

2.2.2 การแสดงชุด "I Am a Demon" นายพิเชษฐ กลั่นชื่น ใช้หลักการการกำกับการแสดงดังนี้

2.2.2.1 การเลือกและตีความ พบว่า นายพิเชษฐ กลั่นชื่น นำการฝึกหัดนาฏศิลป์โขนยักษ์มาตีความใน 2 ความหมาย คือ ความหมายแรกคือการฝึกโขนยักษ์ ความหมายที่สองคือตัวนายพิเชษฐ กลั่นชื่น ที่ถูกมองจากผู้ชมแนวอนุรักษ์บางส่วนว่าเป็น "ยักษ์" หรือ ตัวร้าย หรือ ผู้ทำลายนาฏศิลป์ไทย เนื่องจาก นายพิเชษฐ กลั่นชื่น มักนำเอานาฏศิลป์ไทยแบบดั้งเดิมมาตีความและนำเสนอใหม่ในแนวทางของตนเอง

2.2.2.2 การสร้างสรรค์ใหม่ พบว่า นายพิเชษฐ กลั่นชื่น นำการเต้นโขนยักษ์ สลับการฉายวีดิทัศน์บทสัมภาษณ์ของครูไชยยศ คุ้มมณี รองศาสตราจารย์พรรัตน์ ดำรุง และตัวนายพิเชษฐ กลั่นชื่น เอง

2.2.2.3 การทำงานร่วมกับฝ่ายดนตรี นาฏศิลป์ ผู้ออกแบบ ช่างเทคนิค พบว่า เนื่องจากนายพิเชษฐ กลั่นชื่น ต้องการนำเสนอยักษ์ในสองความหมาย ดังนั้น นายพิเชษฐ จึงทำงานร่วมกับฝ่ายดนตรี นาฏศิลป์ ผู้ออกแบบ ช่างเทคนิค ให้นำเสนอเพื่อเสริมความหมายแต่ละความหมายอย่างชัดเจน กล่าวคือ ความหมายแรก ให้ผู้ชมรู้สึกถึงความมุ่งมั่นในการฝึกฝน ความภาคภูมิใจในศิลปะการเต้นโขนยักษ์ ความหมายที่สอง เพื่อแสดงความเจ็บปวดที่ผู้ชมแนวอนุรักษ์นิยมบางส่วนตัดสินว่าเขาเป็น "ตัวทำลาย" นาฏศิลป์ไทย

2.2.2.4 การนำเสนอ พบว่า นายพิเชษฐ กลั่นชื่น เปิดแสดงให้ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้ชม โดยมีกลุ่มผู้ชมเป้าหมายคือผู้ที่สนใจนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย เป็นสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ชมร่วมสมัยเกิดการตั้งคำถามต่องานนาฏศิลป์ไทยที่นายพิเชษฐ กลั่นชื่น นำมาตีความใหม่ว่า เป็นเช่นนั้นจริงหรือไม่

2.3 หลักการสร้างสรรค์ทางศิลปะของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น จากการศึกษาตามแนวคิดหลักการสร้างสรรค์ทางศิลปะ

2.3.1 การแสดงชุด "อุยฉาย" พบว่า นายพิเชษฐ กลั่นชื่น ใช้หลักการใช้พื้นที่ การจัดวางพื้นที่และเวลา หลักการสร้างความคิดให้สับสน และหลักการปรุงแต่งดัดแปลงใหม่

2.3.2 การแสดงชุด "I Am a Demon" นายพิเชษฐ กลั่นชื่น ใช้หลักการใช้พื้นที่ การจัดวางพื้นที่และเวลา หลักการสร้างความคิดให้สับสน และหลักการปรุงแต่งดัดแปลงใหม่เช่นเดียวกับการแสดงชุด "อุยฉาย"

2.4 หลักการเคลื่อนไหวร่างกายในนาฏศิลป์ตะวันตก จากการศึกษาตามแนวคิดหลักการเคลื่อนไหวร่างกายในนาฏศิลป์ตะวันตก

2.4.1 การแสดงชุด "อุยฉาย" พบว่า นายพิเชษฐ กลั่นชื่น มีการใช้การเปลี่ยนรูปแบบการเต้น (มีการใช้นาฏศิลป์ไทยผสมกับนาฏศิลป์สากล) เอกภาพ (การออกแบบท่าเต้นเพื่อนำเสนอประเด็นเรื่องการเปลี่ยนแปลง) และความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ และความสมดุล (สัมพันธ์ภาพของการใช้ร่างกาย ศูนย์กลางของร่างกาย และการถ่ายน้ำหนัก)

2.4.2 การแสดงชุด "I Am a Demon" นายพิเชษฐ กลั่นชื่น มีการใช้การเปลี่ยนรูปแบบการเต้น (มีการทำตามขนบจารีต สลับกับการเพิ่มและลดทอนท่าทำตามขนบจารีต) เอกภาพ (การออกแบบท่าเต้นเพื่อนำเสนอประเด็นเรื่องความเป็นยักษ์) และความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ และความสมดุล (สัมพันธ์ภาพของการใช้ร่างกาย ศูนย์กลางของร่างกาย และการถ่ายน้ำหนัก)

อภิปรายผล

1. การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น เกิดจากเจตคติในเรื่องการให้คำนิยามคำว่า นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยว่าเป็นการนำนาฏศิลป์ไทยแบบจารีตมาตีความและนำเสนอใหม่ให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และต้องการทำให้นาฏศิลป์ไทยสามารถสื่อสารกับผู้ชมร่วมสมัยได้ เมื่อนายพิเชษฐ กลั่นชื่น มีเจตคติเช่นนี้ ก็ส่งผลต่อแนวคิดและหลักการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยในแนวทางของตนเอง

2. การสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น ข้างต้น สอดคล้องกับหลักความเป็นธรรมชาติหรือหลักความเป็นปกติธรรมดาของอุทัย ดุลยเกษม ที่กล่าวว่าธรรมชาติหรือความปกติต้องมีความหลากหลายหรือเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับระบบความเชื่อและระบบคุณค่า การตัดสินใจแบบใดถูกแบบใดผิด ไม่สามารถทำได้หากปราศจากการยอมรับ ในเรื่องความแตกต่างหลากหลาย ทั้งนี้เพราะธรรมชาติหรือหลักความเป็นปกติธรรมดา ย่อมต้องมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเสมอ

3. ในการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของพิเชษฐ กลั่นชื่น เป็นการนำนาฏศิลป์ไทยมาเล่าเรื่องใหม่แบบการละครตะวันตก โดยมักเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้

การผลงานของนายพิเชษฐ มีสาร (message) หรือ แนวคิด (theme) ที่ต้องการสื่อสารกับผู้ชม เช่น แนวคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลง ในการแสดงชุดอุชฌาย ที่แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยและนาฏศิลป์ไทย มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และมีรากเชื่อมโยงสืบต่อกันมา

4. หลักการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของพิเชษฐ ด้านนาฏยประดิษฐ์ มัก จะใช้การผสมผสานของนาฏยจารีตหลายๆ นาฏยจารีต ทั้งจารีตของนาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สากล การละครตะวันตก สะท้อนให้เห็นว่านายพิเชษฐ กลั่นชื่น มีความรู้ความเข้าใจในนาฏยจารีตที่หลากหลาย และสามารถนำมาปรับประยุกต์ สร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยในแนวทางของตน ได้

5. แม้ว่าผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยของพิเชษฐ กลั่นชื่น จะได้รับรางวัลเกียรติยศจาก ทั้งในประเทศและต่างประเทศ แต่กระนั้นผลงานของนายพิเชษฐ ก็ยังมีผู้ชมให้การตอบสนองทั้งผู้ที่ ยอมรับ และผู้ที่ปฏิเสธ กล่าวคือผู้ที่ให้การยอมรับส่วนใหญ่ มักเป็นผู้ที่สนใจงานศิลปะร่วมสมัย หรือ มีความเข้าใจและยอมรับในเรื่องการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์การสร้างงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย : กรณีศึกษาพิเชษฐ กลั่นชื่น” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ควรมีการศึกษาวิจัยผลงานของศิลปินที่สร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยท่านอื่น เพื่อนำผลการศึกษามาวิเคราะห์ เปรียบเทียบกับงานวิจัยในครั้งนี้อาจทำให้เห็นภาพรวมของการ สร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยได้

การสร้างสรรค์ผลงานของนายพิเชษฐ กลั่นชื่น นั้น มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในรูปแบบของคณะการแสดงที่ชัดเจน จึงน่าสนใจที่จะศึกษาในเรื่องการบริหารจัดการในฐานะที่เป็น องค์การวัฒนธรรมภาคเอกชน

เอกสารอ้างอิง

- จรรย์วลีตี๊ก. (2531). บัลเลต์ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ยูไนเต็ดบุ๊คส์.
- ชมนาด กิจพันธ์. (2547). นาฏยลักษณะตัวพระละครแบบหลวง. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญา ศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชานาฏศิลป์ไทยภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชาย โพธิ์สิตา. (2550). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง.

- ชรัช ชำนาญเวช.(2534).Galaxy of love. ปรินญาณิพนธ์ศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต
ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงพร โออภิวัฒน์.(2545).คุณลักษณะของนักเต้นรำที่เป็นที่คาดหวังของนักประดิษฐ์ท่าเต้น.
หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต รายวิชา 3504219 งานวิจัยนาฏศิลป์ 2
ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปาริชาติ จิ่งวิวัฒน์ภรณ์. (2551). พิเชษฐ กลั่นชื่น ทางไปสู่การอภิวัฒน์นาฏศิลป์ไทย
(พิมพ์ครั้งที่ 2). บจก.กิจไพศาลการพิมพ์และทัพลายส์.
- พรรัตน์ ดำรุง.(2550).พิเชษฐ กลั่นชื่น.สูจิบัตรบันทึกการแสดง.
พิเชษฐ กลั่นชื่น.(2550).พิเชษฐ กลั่นชื่น.สูจิบัตรบันทึกการแสดง.
_____. (ม.ป.ป.) บันทึกการทำงาน.
_____. สัมภาษณ์.17 มี.ค.2554 ,10 ก.ค.2555
- พิรุณย์มพงษ์.(2534).การผสมผสานระหว่างท่าพื้นฐานบัลเล่ต์และท่ารำไทย.
หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต,ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มัทนীরัตนิน..(2549).ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศิลปะการกำกับการแสดงละครเวที. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.สัมภาษณ์.
- นพมาศ แวงหงส์และคนอื่นๆ.(2553).ปริทัศน์ศิลปะการละคร (พิมพ์ครั้งที่ 2).โครงการเผยแพร่ผล
งานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ลำดับที่ 124 โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวลศิริ เปาโรหิต.(2545) เจตคติ. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2554 จากhttp://www.br.ac.th/E-learning/lesson4_2.html
- ศิริมงคลนาฏกุล.(2549).นาฏศิลป์ หลักทฤษฎีและการเคลื่อนไหว.(พิมพ์ครั้งที่ 1).
มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- ศิลปากร. กรม.(2498). บทละคร เรื่องรามเกียรติ์
พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เล่ม 1.
โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- สิริธร ศรีชลาคม.(2543). นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย: การสร้างสรรค์โดยผสมผสานนาฏศิลป์ไทยกับ
นาฏศิลป์สกุลอื่นๆ ระหว่างปี พ.ศ.2510– 2542. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.
ภาควิชานาฏศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุรพล วิรุฬห์รักษ์.(2547).หลักการแสดงนาฏศิลป์ปริทรรศน์ (พิมพ์ครั้งที่1).กรุงเทพฯ:
บริษัทด้านสหภาพการพิมพ์ จำกัด.

อาภรณ์ มนตรีศาสตร์, จาตุรงค์ มนตรีศาสตร์.(2525).นาฏศิลป์เพื่อการศึกษาเบื้องต้น
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: องค์การค้ำค้ำสุสภา

อารยา จำตระกูล.(2546).การนำคาบปุเระมาประยุกต์ใช้ในงานนาฏศิลป์ร่วมสมัย
หลักสูตรศิลปกรรม ศาสตรบัณฑิต รายวิชา3504318 งานวิจัยนาฏศิลป์ 1
ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อารี สุทธิพันธ์. (2532). มนุษย์กับจินตนาการ.กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน.

อุมาพร เสนาจักร.(2546).นาฏศิลป์ในรายการดาวล้านดวง.

หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรบัณฑิต รายวิชา 3504318 งานวิจัยนาฏศิลป์ 1
ภาควิชานาฏศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Eliza Gaynor Minden.(2005) . The Ballet Companion. London.

M.R. Mattani. (1996). Dance, Drama, and Theatre in Thailand. Silkworm Book Thailand.

Royal Academy of Dancing.(1993).Step By Step Ballet Class .Biz Hull. Royal Thai Embassy
to Belgium and Luxembourg Mission of Thailand to The European